

بسمه تعالی

تاریخ: ۱۳۹۵/۹/۳۰

سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی
مؤسسه تحقیقات ثبت و گواهی بذر و نهال

عنوان استاندارد (تدوین):

استاندارد ملی ویژگی های تولید بذر گیاه دارویی زیره سبز در مزرعه و آزمایشگاه

مشخصه

زیره سبز (*Cuminum cyminum* L.) گیاهی یکساله، خودگشن و از تیره چتریان است که در صنایع دارویی، غذایی و آرایشی کاربرد گسترده ای دارد. زیره سبز بومی مناطق مرکزی و جنوبی آسیا بوده و در چند کشور از جمله هند، پاکستان، ترکیه، ایران، مصر و اسپانیا کشت می شود (Mozaffarian, 1983). کاشت این گیاه در ایران در استان های خراسان، سمنان، یزد، کرمان، مرکزی، آذربایجان شرقی و سیستان و بلوچستان به صورت دیم و آبی صورت می گیرد (کافی، ۱۳۸۱). گیاه زیره سبز دارای فصل رشد نسبتاً کوتاه ۱۰۰ تا ۱۲۰ روزه می باشد که نیاز آبی کمی داشته و طول دوره رشد آن در مناطق کشت شده با فصل رشد دیگر محصولات زراعی تداخل ندارد. قسمت مهم مورد استفاده این گیاه میوه آن است که شامل روغن (۷٪)، رزین (۱۳٪)، اسانس (۲/۵ تا ۴٪) و الورن است. کنجاله زیره سبز نیز حاوی ۱۸/۷٪ پروتئین، ۲۶٪ کربوهیدرات، ۱۰٪ روغن و مقداری کلسیم، فسفر و آهن است (مراقبی و همکاران، ۱۳۸۷).

استانداردهای تولید بذر^{*} زیره سبز (*Cuminum cyminum*) - مزرعه

گواهی شده Certified	الیت Registered	سوپر الیت Foundation	موارد
۳ سال**	-	-	فاصله دو کشت (حداقل سال)
۴۰۰	-	-	فاصله ایزولاسیون (حداقل متر)
۳ بوته	-	-	سایر ارقام و توده ها (حداکثر تعداد در ۱۰۰ بوته)
۱			سایر گونه های جنس مربوطه (حداکثر تعداد در ۱۰۰ بوته)
صفر در زمان برداشت بذر (آخرین بازدید)			قرنطینه ای، هویج وحشی (شقاقل)
۱			سایر علفهای هرز (حداکثر در ۱۰ متر مربع)
—			آفات
۰.۰۰۰۱			سوختگی (آلترناریا)، بوته میری (فوزاریم) پوسیدگی ساقه (فوما و ماکروفومینا)
			بیماریها (ویروسی، قارچی و ...)

*بذر در واقع همان میوه برداشت شده است.

**در فاصله سه سال گیاهان هم خانواده کشت نشود.

تعداد بوته در متر مربع ۲۰ بوته لحاظ شده است.

استانداردهای تولید بذریزه (*Cuminum cyminum*). - آزمایشگاه

گواهی شده Certified	الیت Registered	سوپر الیت Foundation	موارد	
۹۷	-	-	خلوص فیزیکی (حداقل درصد)	
۲	-	-	مواد جامد (حداکثر درصد)	
۱۰	-	-	بذر سایر محصولات (حداکثر تعداد در ۶۰ گرم)	
۷۰	-	-	قوه نامیه (حد اقل درصد)	
۱۰	-	-	رطوبت (حداکثر درصد)	
صفر	-	-	بذر علفهای هرز غیر مجاز (حداکثر تعداد در ۶۰ گرم)	
۱۰	-	-	بذر سایر علفهای هرز (حداکثر تعداد در ۶۰ گرم)	
صفر	-	-	آفات	
صفر	-	-	Fusarium oxysporum	بیماری ها
—	-	-	سایر*	

* سوختگی (آلترناریا)، بوته میری (فوزاریم)، پوسیدگی ساقه (فوما و ماکروفومینا)

منابع

استاندارد مزرعه و بذر کاهو، موسسه تحقیقات ثبت و گواهی بذر و نهال امید بیگی، ر. (۱۳۸۶). تولید و فرآوری گیاهان دارویی. جلد دوم، انتشارات به نشر، ۴۳۸. کافی، م.، ۱۳۸۱. زیره سبز، فناوری تولید و فرآوری، دانشگاه فردوسی مشهد، مشهد، ۲۰۰ صفحه.

مراقبی، ف.، پید، س و عاقل پسند، ه.، ۱۳۸۷. بررسی تاثیر چهار سطح تیمار کودی بر روی مورفولوژی زیره سبز محلی خراسان، کرمان و اصفهان. علوم

پایه (دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات)، ۱۸، (۷۰/۱): ۷۰-۶۱.

-Mozaffarian, V., 1983. The family of Umbellifera in Iran. Research Institute of Forests and Rangelands, 35: 146-147.

